

A TANTÁRGY ADATLAPJA

NÉPRAJZ ÉS HELYNÉVTAN

Egyetemi tanév 2026-2027

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Földrajz
1.3. Intézet	Kihelyezett Tagozatok Földrajzi Intézete - Gyergyószentmiklós
1.4. Szakterület	Turizmusföldrajz
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Turizmusföldrajz magyar nyelven, Gyergyószentmiklóson
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Néprajz és helynévtan			A tantárgy kódja	GLM1509		
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	dr. Szócs Levente óraadó tanár						
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Szócs Levente óraadó tanár						
2.4. Tanulmányi év	2	2.5. Félév	3	2.6. Értékelés módja	C	2.7. Tantárgy típusa	DS

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összórászám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					30
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					20
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					15
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					-
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászámja					69
3.8. A félév összórászámja					125
3.9. Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	x
4.2. Kompetenciabeli	x

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Számítógép, videoprojektor, Internet-csatlakozás
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Számítógép, videoprojektor, Internet-csatlakozás

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai/kulcs-kompetenciák	<p>A kultúra fogalmának értelmezése. A kultúra időbeli és térbeli tagolódása.</p> <p>A népi kultúra elméleti és gyakorlati értelmezése. Hagyományos és modern megközelítés.</p> <p>A népi kultúra időbeli és térbeli struktúráinak ismerete. A népi kultúra hagyományos és modern formáinak azonosítása adott területi, regionális kontextusokban. Az örökség, érték, hagyomány fogalmainak tisztázása.</p> <p>A toponímia (helynévtan) alapvető ismereteinek elsajátítása.</p> <p>A kultúra, a „magas kultúra” és a népi kultúra reprezentációja különböző földrajzi, kulturális régiókban és egyéb regiszterekben.</p>
Transzverzális kompetenciák	<p>A kultúra, ezen belül a népi kultúra interdiszciplináris értelmezései.</p> <p>A kultúra és a turizmus fogalmainak alapvető összefüggései.</p>

6.2. Tanulási eredmények

Ismeretek	<p>A hallgatók alapvető ismereteket szereznek a néprajztudomány hagyományos és modern módszereiről, a népi kultúra régi és mai megközelítéséről. Értelmezzük a nép, a kultúra, a népi kultúra, az elit kultúra fogalmait, a kultúra különböző felosztásainak kontextusában (anyagi, szellemi). A társadalomnéprajz jelentőségének vizsgálatára is sor kerül, továbbá arra, hogy hogyan hasznosítható mindez a turisztikai jellegű tevékenységek során.</p>
Képességek	<p>A hétköznapi élet során használt fogalmak, mint a kultúra, népi kultúra, hagyomány, örökség behatóbb értelmezésének képessége segíthet eligazodni a földrajz és a turizmus különböző területein. A kurzus fő célja, hogy ezeknek a kiegészítő ismereteknek a hallgató hasznát vegye az egyetem elvégzését követően számos területen. A néprajz végső soron hozzájárul a mindennapi életben való eligazodáshoz, az embert körülvevő világ jobb megértéséhez, értelmezéséhez.</p>
Felelősség és önállóság	<p>A kurzus elsősorban a kultúrával mint általános emberi produktummal kapcsolatos önálló értelmezésre, gondolkodásra hivatott ösztönözni a hallgatót.</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<p>A néprajz és helynévtan tárggyal a turizmus-földrajz szakon való ismerkedés kiegészíti a hallgatóknak az emberi kultúráról szerzett általános tudását és a társadalom működésének egy sajátos értelmezésével olyan típusú gondolkodásra ösztönzi őket, mely az egyetem utáni években is segíthet bizonyos társadalmi folyamatok jobb megértésében.</p>
--------------------------------------	---

7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A kultúra szó mai értelmezése gyakran egyenlő az abszolút értékkel, legtöbbször annak csupán az „elit kultúra” szegmensére gondolnak az emberek a hétköznapi szóhasználatban. A politikai, gazdasági döntéshozásban különösen megfigyelhető, hogy eléggé félresiklott a fogalom helyes értelmezése. Erre kíván jelen tantárgy reflektálni, és kiegészíteni a hallgatók általános tudását. A kultúrának megannyi olyan szegmense van, mellyel érdemes foglalkozni. Ilyen például a szubkultúrák, az ellenkultúrák társadalmi szerepe is. A népi kultúra megismerése, értelmezése betekintést enged az emberek hétköznapijaiba, a néprajztudomány pedig, miután újra és újra megpróbálja meghatározni a „nép” fogalmát, azt kutatja, hogy a nagy társadalmi történések, események, korszakok során a hétköznapi ember egyénileg, illetve különböző önszervező erőknél köszönhetően létrejött csoportokban hogyan reagál ezekre. Alapvetően tehát a hivatalos kultúra és a népi kultúra közötti kölcsönhatások megismerésére fektetjük a hangsúlyt.
-------------------------------------	--

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Kultúra – népi kultúra A nép és a kultúra fogalmainak értelmezése. A népi kultúra „felfedezése”, a néprajztudomány kialakulása, az első intézmények megjelenése, tudománytörténet.	Interaktív előadás, Problémafelvetés, Magyarázat	2 óra
Anyagi és szellemi kultúra. Néprajz és antropológia A népi kultúra tagolódása időben és térben.	Interaktív előadás, Problémafelvetés, Magyarázat	2 óra
Folklór, narratívum, írásbeliség A népi kultúra műfaji jellegű megközelítése	Interaktív előadás, Problémafelvetés, Magyarázat	2 óra
Népi vallásosság, hiedelmek Mítoszok, hiedelmek, babonák – nem hivatalos vallási cselekvések.	Interaktív előadás, Problémafelvetés, Magyarázat	2 óra
Népszokások és az emberi élet fordulói Ünnepek, rítusok, rituális viselkedésformák	Interaktív előadás, Problémafelvetés, Magyarázat	2 óra
Anyagi kultúra A paraszti hagyományok és ezek átalakulása a 20. században.	Interaktív előadás, Problémafelvetés, Magyarázat	2 óra
Népművészet A népművészet mint korai kutatási fogalom. A kézművesség régen és ma.	Interaktív előadás, Problémafelvetés, Magyarázat	2 óra
Társadalomnéprajz A társadalom önszervező praktikái.	Interaktív előadás, Problémafelvetés, Magyarázat	2 óra
Toponímia A helynevek szerepe a történeti tájékozódásban.	Interaktív előadás, Problémafelvetés, Magyarázat	2 óra
A népi kultúra átalakulása a 20. században Az elveszettnek hitt népi kultúra újra felfedezése.	Interaktív előadás, Problémafelvetés, Magyarázat	2 óra
Az identitás és a másság Az egyén szerepe a társadalomban. Aktuális kérdések.	Interaktív előadás, Problémafelvetés, Magyarázat	2 óra
A népi kultúra napjainkban A hagyományos népi kultúra értelmezése a 21-ik században.	Interaktív előadás, Problémafelvetés, Magyarázat	4 óra

Könyvészet (nagyrésze online elérhető)

- Demény I. Pál – Gazda Klára – Keszeg Vilmos – Pozsony Ferenc – Tánzos Vilmos 1999: *Magyar népi kultúra. Alapfogalmak. Folklór. Anyagi kultúra (Tankönyv)*. Erdélyi Tankönyvtanács, Kolozsvár.
- Keszeg Vilmos 2011: *A történetmondás antropológiája*. Kriza János Néprajzi Társaság – BBTE Magyar Néprajzi és Antropológiai Intézet, Kolozsvár
- Keszeg Vilmos 2013: *Hiedelmek, narratívumok, stratégiák*. Egyetemi jegyzet. BBTE MNAI, Kolozsvár.
- Keszeg Vilmos 2018: *A beszélés antropológiája*. Egyetemi jegyzet. KJNT – BBTE MNAI, Kolozsvár
- Pozsony Ferenc 2009: *Erdély népei. Szászok, örmények, székely szombatosok, cigányok*. Egyetemi jegyzet, Kolozsvár
- Pozsony Ferenc 2006: *Erdélyi népszokások*. Egyetemi jegyzet. KJNT – BBTE, Kolozsvár
- Gazda Klára 2008: *Közösségi tárgykultúra – művészeti hagyomány*. Egyetemi jegyzet, Kolozsvár
- Tánzos Vilmos 2006. *Folklórszimbólumok*. Egyetemi jegyzet. KJNT-BBTE, Kolozsvár

- **Abrudbányai Győri Tamás – Borsos Gyöngyi - Szócs Levente 2017: Gyergyói viseletek a Tarisznyás Márton Múzeum gyűjteményében.** TMM, Gyergyószentmiklós, 2017.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
A népi kultúra interdiszciplináris térben (szépirodalom, történetírás, helytörténet, turisztika)	Problémafelvetés és heurisztikus beszélgetés	4 óra
Az élő népi kultúra szerepe a mindennapokban	Problémafelvetés és heurisztikus beszélgetés	4 óra
Muzeológia. A múzeumi intézmény feladatai	Problémafelvetés és heurisztikus beszélgetés. Múzeumlátogatás	4 óra
Kiállítások szerepe a kultúra megőrzésében és átadásában	Problémafelvetés és heurisztikus beszélgetés. Múzeumlátogatás	4 óra
Múzeumpedagógiai gyakorlatok	Problémafelvetés és heurisztikus beszélgetés. Kreatív foglalkozások	4 óra
A tájházak, emlékközpontok, civil szervezetek szerepe a település és régió kulturális identitásában	Problémafelvetés és heurisztikus beszélgetés. Tájházlátogatás	4 óra
Könyvészet A magyar néprajztudomány klasszikusai: Kriza János: <i>Vadrózsák</i> <i>Magyar Néprajzi Lexikon</i> <i>A magyarság néprajza</i> (A magyarság tárgyi néprajza) I-IV. Malonyai Dezső: <i>A magyar nép művészete</i> Magyar Néprajz II-VIII.		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

A néprajztudományról, népi kultúráról, hivatalos kultúráról, egyetemes emberi kultúráról megpróbálunk oly módon fogalmat alkotni, hogy az egyetemi oktatás alatt, illetve a tanulmányok elvégzése után, lehetséges munkakörökben, társadalmi, kommunikációs szituációkban a hallgató a számára felajánlott gondolkodásmódnak hasznát vegye, illetve úgy alkalmazza a fogalmak helyes értelmezését, hogy az a személyes sikereken túl a társadalom javára is váljon.

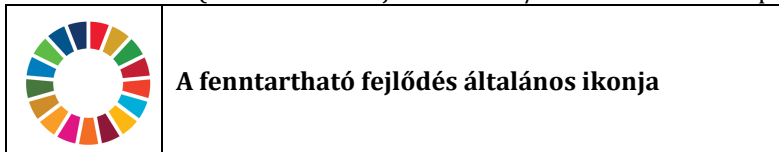
10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Jelenlét, bekapcsolódás	Időközi és végső írásbeli és szóbeli felmérések	45%
	Eredeti személyes hozzájárulások	Interaktív bekapcsolódás	15%
10.5 Szeminárium / Labor	A szakirodalomból és az elemzett területek valóságából származó információk azonosítása és helyes értelmezése.	Időközi és végső írásbeli és szóbeli felmérések	15%
	A szemináriumok látogatása és aktív részvétele, a szemináriumok során elhangzott felszólalások minőségével együtt.	Kiscsoportos vagy egyéni PowerPoint, Word, Prezi vagy hasonló eszközökkel alkotott prezentáció	25%

10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei

Az értékelési kritériumok sokfélesége és összetettsége miatt a tanuló többféle tevékenységben vesz részt a félév során, hogy a számszerűsített tevékenységek összessége képet és értékelést nyújtson az elért színtről. Ebből a tárgyból legalább 5 (öt) pontot kell elérni. Az adható pontszámok 1 (egy) és 10 (tíz) között vannak. A vizsga írásbeli és 120 percig tart.

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)¹

Kitöltés időpontja:
2026.04.22.

Előadás felelőse:
dr. Szócs Levente óraadó tanár

Szeminárium felelőse:
dr. Szócs Levente óraadó tanár

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2026.04.30.

Intézetigazgató:
dr. Máthé Csongor egyetemi adjunktus

¹ Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.